

Janusz Wróbel

Polonistyka w St. Mary's College of Ave Maria University

Wydział Polonistyki (Polish and East Central European Studies Program) w St. Mary's College jest jednym z najstarszych (ma ponad 100 lat) i największych (12 członków fakultetu) w Stanach Zjednoczonych. Do roku 2000 obecny wydział nosił nazwę „Polish Studies Department” i ograniczał się w głównej mierze do nauczania przedmiotów typowo polonistycznych. Od 1989 roku jednakże, w związku z upadkiem komunizmu i ponownym wzrostem zainteresowania Polską i rolą, jaką odegrała w zainspirowaniu i doprowadzeniu do uwolnienia Europy Wschodniej i Środkowej spod kontroli sowieckiego imperium, w ofercie programu zaczęły się pojawiać kursy o zasięgu interdyscyplinarnym, wykraczającym poza tradycyjnie rozumiane studia polonistyczne. Mam tu na myśli takie kursy jak: *Poland and the Collapse of European Communism*, *From Stalinism to Yeltsinism* czy *Cinema of East-Central Europe*. W roku akademickim 1999/2000 *college* przekształcił się w uniwersytet. Zmiana statusu uczelni pozwoliła na zatrudnienie nowych nauczycieli akademickich, przyjęcie większej liczby studentów i rozszerzenie programowe zakresu nauczania. Na nowo utworzonym wydziale studenci mają możliwość specjalizowania się w dwóch kierunkach: polonistyce i studiach dotyczących Europy Wschodniej i Środkowej.

Specjalizacja polonistyczna (*major in Polish Studies*) obejmuje studia w trzech wymiarach wiedzy – językowym, historycznym i kulturowym. Języka polskiego uczy się na trzech poziomach: elementarnym (POL 101 i POL 102), średnio zaawansowanym (POL 201 i POL 202) oraz zaawansowanym (POL 301 i POL 302). Dla osób językowo zaawansowanych dostępna jest specjalizacja z tłumaczenia na język polski i angielski. Uzyskanie jej wymaga zaliczenia trzech kursów: *Studies in Polish Grammar*, *Translation into*

English i Translation into Polish. Studenci, którzy ukończyli dwa kursy dla średnio zaawansowanych, mogą uczestniczyć za darmo w zajęciach Szkoły Letniej Języka i Kultury Polskiej, organizowanej przez Wyższą Szkołę Pedagogiczną w Rzeszowie dzięki współpracy z tą uczelnią.

3 kursy poświęcone są historii Polski i obejmują okres od początku państwowości do roku 1795, lata 1795-1945 i okres powojenny po dzień dzisiejszy. Kulturę polską poznają studenci podczas zajęć z literatury i poezji polskiej w tłumaczeniu na angielski (warto podkreślić, że literatura najnowsza jest reprezentowana przez utwory m.in. A. Zagajewskiego, B. Maja, P. Huellego, A. Stasiuka, M. Tulli, J. Pilcha i O. Tokarczuk). Odbývają się również zajęcia z historii sztuki polskiej i filmu polskiego, w tym *Poland Through Polish Cinema*, *Films of Andrzej Wajda* i *Films of Krzysztof Kieślowski*.

Uzyskanie specjalizacji polonistycznej (*major in Polish Studies*) wymaga zaliczenia przez studentów 36 punktów kredytowych (12 kursów). Język polski na poziomie elementarnym nie jest zaliczany w poczet kursów specjalistycznych.

W roku akademickim 2000/2001 w ramach wydziału polonistyki wprowadzono dodatkową podspecjalizację, tzw. *minor* w dziedzinie studiów nad Europą Wschodnią i Środkową. Uzyskanie jej wymaga od studentów zaliczenia 7 kursów z zakresu historii i kultury krajów tego regionu. Rozszerzenie zakresu studiów wpłynęło na zwiększenie liczby studentów, którzy podjęli decyzję o zapisaniu się na kursy oferowane przez nasz program. W semestrze zimowym 2000/2001 liczba studentów wyniosła 80 osób, co stanowi 18% wszystkich słuchaczy St. Mary's College of Ave Maria University. Najwięcej osób uczestniczy w następujących zajęciach: *Understanding Cultures of East/Central Europe and Russia* (26 studentów), *Films of Krzysztof Kieślowski* (25 studentów) oraz *Modern Polish Literature in Translation* (14 studentów).

Od blisko 15 lat wydziałem kieruje Janusz Wróbel, profesor zwyczajny językoznawstwa i studiów polskich, specjalista w nauczaniu języka polskiego jako obcego oraz w dziedzinie psychologicznych aspektów przemian ustrojowych po upadku komunizmu. Obecnie Wydział liczy 12 członków, wśród nich są m.in.: Thaddeus Radzilowski, profesor zwyczajny historii i rektor Kolegium, autorytet w dziedzinie polskiej emigracji do Stanów Zjednoczonych oraz Thomas Gładsky, profesor zwyczajny literatury i specjalista w dziedzinie literatury polsko-amerykańskiej.

Warto podkreślić, że Wydział nie skupia się wyłącznie na działalności dydaktycznej. Jego członkowie są autorami książek i rozlicznych publikacji. Wydział może się poszczycić własnym periodykiem naukowym, którego

wydawcą jest dr Tadeusz Witkowski, jak również organizacją wielu międzynarodowych konferencji poświęconych Polsce oraz Europie Wschodniej i środkowej. Inicjatorem i organizatorem tych konferencji jest Janusz Wróbel, współorganizatorami byli prof. Bronisław Misztal z Catholic University of America oraz prof. Bolesław Klimaszewski z Uniwersytetu Jagiellońskiego. Ostatnia, szósta z konferencji, w których do tej pory uczestniczyło 140 naukowców, ludzi kultury oraz dziennikarzy z kilkunastu krajów, poświęcona była podobieństwom i różnicom w budowaniu niepodległej Polski w 1918 i 1989 roku.

Wydział polonistyki St. Mary's College of Ave Maria University jest unikalną instytucją akademicką w Stanach Zjednoczonych, oddaną od ponad stu lat sprawie krzewienia wiedzy o Polsce i Polonii wśród mieszkańców Stanów Zjednoczonych.

Janusz Wróbel, profesor zwyczajny studiów polskich i językoznawstwa. Od 1984 roku w USA. 1984-86 – wizytujący profesor w Wayne State University w Detroit, MI, od 1986 do dziś w St. Mary's College of Ave Maria University w Orchard Lake, MI. Najpierw jako *assistant professor*, później profesor nadzwyczajny, od 1995 jako profesor zwyczajny i szef polonistyki na wydziale Europy Środkowowschodniej. Z wykształcenia psycholingwista (studia i doktorat w Uniwersytecie Jagiellońskim), autor i redaktor 3 książek w tym *Language and Schizophrenia* oraz dwutomowego podręcznika do nauczania języka polskiego *Polska po polsku* (wraz z W. Miodunką). Autor kilkadziesiątu publikacji naukowych z zakresu psychologii i socjologii, szczególnie psychosocjalnych aspektów komunizmu i postkomunizmu. Organizator 6 międzynarodowych konferencji poświęconych sprawom Polski i Europy Środkowowschodniej. Członek m.in. PIASA i stowarzyszenia psychoanalitycznego w Michigan.